Koblencz Zsuzsa

Kastélysorsok

FOLYTATÁS A CÍMLAPRÓL

Az anglikán tiszteletes lányának, *Jane Austennek* az 1800-as évek elején írt regényei a filmipar számára kiapadhatatlan forrásnak bizonyulnak, több feldolgozást is készítettek már belőlük. Az Értelem és érzelem, valamint a Büszkeség és balítélet című filmek, a *Bennet nővérek* és a pénz nélkül maradt *Dashwood* lányok férjkeresésének vérlázítóan igazságtalan, mégis szórakoztató históriája hasonló érzelmi húrokat penget a nézőben, mint *Fanni, Kármán József* lélektani regénye főhősnőjének története – ez utóbbit mégis alig-alig ismerik nálunk. Igaz, Fanni sorsának ábrázolása szorongatóbb, s a vége sem esküvő, hanem temetés.

A legenda szerint a kastélynak abban a szobájában született ez a regény, amely ma a pilisi gyermekotthon igazgatójának, *Kröpfl Mihálynénak* az irodája. Kármán-szobának hívják, mennyezetén nagyon szép, eredeti színeiben helyreállított freskó idézi a régmúltat.

Régmúltat idéző freskó a kastély lépcsőfordulójában

A Beleznayak kora

Pilis földterületeit 1711 után a kurucból labanccá átvedlett főtiszt, később *Mária Terézia* tábornoka, *I. Beleznay János, Grassalkovich Antal* sógora szerezte meg.

Itáliai mesterekkel kezdte építtetni a kastélyt 1720 körül, s 1722-ben már itt élt a család.

A Beleznayak élete meghatározó lett Pilis életében, az újratelepítésben, s az ő segítségükkel épült fel 1784-ben az evangélikus templom is.

Beleznay János fia, *Miklós* – maga is tábornok – feleségével, báró *Podmaniczky Annamáriával* a magyar irodalom és tudomány bőkezű mecénása volt. Pilisi és bugyii kastélyukban nyáron irodalmi szalont működtettek. Sokszor vendégeskedett náluk *Kazinczy Ferenc* és *Kármán József.*

Ekkor épült a családi kripta – a neves *Sárkány Sámuel,* későbbi evangélikus püspök szentelte fel – aminek falait ma már meg kell támogatni a kidőlés ellen, de a felújítása azonban jelentős összegbe kerülne.

Miklós testvérének fia, Sámuel már a bárói, majd a grófi cím birtokosa lett, de itt meg is tört a család szerencsecsillagának fénye: a hírhedten zsarnoki természetű bárót a saját, hasonló természetű fia lőtte agyon, akit ezért 1819-ben lefejeztek. A család aztán elszegényedett, az utolsó Beleznay 1842-ben hunyt el Pilisen.

És jöttek a Nyáryak

Nyáry Antal a nyolc gyermekével az 1800-as évek közepén költözött Pilisre. Velük megint élet költözött a birtokra. Megfordult itt *Majláth György* országbíró, a híres *Nyáry Pál* alispán, *Jósika Miklós, Degré Alajos, Beöthy László,* s a híres-hírhedt „gróf”, *Vay Sarolta.*

A kastélypark bekerült a Pest megye legszebb díszkertjeiről írott könyvbe, *Borovszky Samu* így beszél róla 1910-ben: „a hármas fürdőmedence középső tagján sziget volt, rajta csodálatos virágok ezrei virítottak”.

A Nyáry család tagjai, akik a helyiek emlékezete szerint köztiszteletnek örvendtek a településen, a 2. világháborúig éltek itt. Hajdani tárgyaik, bútoraik közül a pilisi házakban még fellelhetne néhányat, aki nagyon akarná. Hogy miképpen szóródtak szanaszét a becses holmik, arra egyvalaki egyszer azt felelte a szerzemények eredetét firtató kérdésre: malacért cserélte a báróékkal, amikor azok már nagyon éhesek voltak.

> *Az országban ritka az ilyen gyermekotthon, ahol sikerült a darabokra hullott családokból kiesett testvéreket összegyűjteni.*

Nyáry László felesége, *Rhorer Róza* volt az utolsó grófné, aki a kastélyban 1944. november 10-én, háborús zajoktól kísérve kelt át a földi világból a túlpartra.

Pilist és környékét november elején érte el a front, ami viszonylag kíméletes volt a kastéllyal. Hadikórházat rendeztek be benne az oroszok, akik halottaikat – egyes források szerint 114 katonát – a park Bocskai utca felőli végén temették el. Ez a temető máig megmaradt. Az elbeszélések szerint akadt olyan orosz asszony, aki a háború után másfél évtizedig, minden évben eljött ide a fia sírjához. De még két évvel ezelőtt is érkezett egy család a nagypapát elsiratni.

Újra meglelt testvérek

Kröpfl Mihályné még meg sem született, amikor a kastélyból gyermekotthon lett. Soha nem tervezte, hogy olyan gyerekek életét fogja pártfogolni, sínre rakosgatni, akiket az élet minden lehetséges módon megszaggatott. A sorsa mégis úgy alakult, hogy 1973-ban ebben az intézményben kezdett nevelőként, mígnem végül tizenöt évvel ezelőtt az igazgatói pozícióig jutott.

Felépült eközben az életműve is a kastélyban, sőt kívül, a városban is, az ottani lakóotthonokban. Az országban ritka az ilyen gyermekotthon, ahol sikerült a darabokra hullott családokból kiesett testvéreket összegyűjteni, s itt újból családként mozgatni őket – noha szülők nélkül. Akad, ahol nyolc testvér élhet egy fedél alatt, óvodástól a gimnazistáig, de a „hat-” vagy „négytestvéres” família sem ritkaság.

Ha pedig a boldogtalan Fanni lelke netán még mindig a kastélyban bolyongana valahol, az biztos, hogy már nem csak a saját személyes sorsát lenne oka siratni. ■

Hirdetés

Tiszta víz a pohárban

Egy sikeres pályázatnak köszönhetően az ivóvízminőség javítása Monoron már nem csak álom, hanem előkészített terv. A város és a szakmai projekt vezetésének tájékoztatása szerint hamarosan elindulhat a víztisztító technológia kiépítése.

Az önkormányzat és a szolgáltató már évek óta keresi a lehetőséget arra, hogy a városban tisztább víz folyjon a csapból. Ehhez a vizet meg kell tisztítani az ammóniumtól, a vastól és a mangántól. A beruházás előkészítését a Magyar Állam az Európai Unió támogatásával, az új Széchenyi Terv keretében támogatja.

A szükséges forrásokat a város a Környezet és Energia Operatív Programban Derogációs víziközmű-projektek előkészítése című kiírásra beadott, Monori ivóvízminőség-javításának műszaki előkészítése címmel elkészített pályázati anyagával nyerte meg.

– A sikeres pályázaton szerzett pénzösszeg lehetőséget ad arra, hogy előkészítsük a terveket, beszerezzük ez engedélyeket, elkészíttessük a szükséges tanulmányokat, dokumentációt és persze alapos számítások után ki tudjuk alakítani a pontos költségvetést – mondta **Rajki László,** a projekt vezetője. – A 104 milliós támogatási keret elnyeréséhez a városnak 15.6 millió forintos önerőt kellett biztosítani, de miután ezt a pénzt egy másik pályázaton visszanyertük, így végül is a műszaki előkészítés teljes egészében pályázati pénzből történik.

– A pályázat nagy segítség. A víz-, és csatornaszolgáltatás áraiban az amortizáció, tehát az újraelőállítás költsége nincs benne, ezért ezeket a feladatokat, a nagyléptékű fejlesztéseket csak külső források bevonásával tudjuk biztosítani – tette hozzá **Pogácsás Tibor,** polgármester. – A megvalósítást a város a saját projektcége révén vezényli le, ami jelentős költségmegtakarítást eredményez és hatékonyabbá teheti a munkát. A polgármester szerint az építkezés és az ivóvízvezeték tisztítási munkálatok másfél-, két éven belül lezárulhatnak, tehát belátható időn belül valóban tiszta víz kerülhet a monori poharakba.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638
MAGYARORSZÁG MEGÚJUL
A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.